

3. Медведев В. Ю. Цветоведение и колористика: учеб. пособие (курс лекций). СПб.: ИПЦ СПГУТД, 2005. – 116 с.

4. Рац А. П. Основы цветоведения и колористики. Цвет в живописи, архитектуре и дизайне. Курс лекций. Москва, 2014. 128 с.

5. 3 Color Exploration Apps Your Students Will LOVE: веб-сайт.
URL: <https://theartofeducation.edu/>

Проскунін В.М.

кандидат педагогічних наук, доцент,

Донбаський державний педагогічний університет

ДОСЛІДНИЦЬКЕ НАВЧАННЯ ЯК ПЕРСПЕКТИВНИЙ МЕТОДОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ОНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ ВИКЛАДАННЯ КУРСУ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ

Ключовим завданням сучасної історичної науки та педагогічної практики в галузі історичної освіти є оновлення змісту освіти у відповідності із зміною методологічної парадигми історичних досліджень та актуальних потреб розвитку суспільства. Методологія історичної освіти сьогодні оперує багатьма напрямками, найбільш перспективним серед яких є дослідницьке навчання. За умови застосування такого підходу навчально-виховний процес організується не як засвоєння учнями певної суми теоретичних знань та практичних навичок, а насамперед як всебічний розвиток особистості дитини, формування й розвиток на найвищому рівні необхідних компетентностей [2]. В контексті дослідницького навчання переважна увага надається дослідницькій компетентності, яка сучасними вітчизняними та зарубіжними науковцями розуміється як здатність до цілком самостійної дослідницько-пізнавальної діяльності та створення нового знання.

Дослідницьке навчання передбачає послідовні й цілеспрямовані заходи, які в системі мають забезпечити формування й розвиток необхідної суми знань, комплексу практичних умінь, індивідуальних рис світогляду та мотиваційної сфери з метою успішного й самостійного вирішення пізнавальних та практичних задач [1]. Досягнення такого

результату може бути забезпеченим лише за умови відповідного змістовного наповнення навчального курсу.

Оскільки дослідницька діяльність, незважаючи на свою суспільну спрямованість, є глибоко індивідуальною, ключовою вимогою змістовного оновлення курсу історії у відповідності із методологічними вимогами дослідницького навчання є антропологізація історичного знання [4]. Під антропологізацією історичного знання мається на увазі найбільше наближення осмислення історичного процесу до конкретної особистості як суб'єкта історії. В центрі уваги учня, який в умовах дослідницького навчання є самостійним суб'єктом історіописання та водночас автором історичного дослідження, має стояти різноманіття індивідуального буття людини. Це, в свою чергу, передбачає концепцію історичного процесу як результату взаємодії різноманітних та рівноправних людських спільнот. Основою для взаємодії в такому разі виступає спільна для представників цих спільнот система цінностей.

Організаційно процес дослідницького навчання являє собою сукупність сформованих педагогом навчальних завдань, вирішення яких вимагає самостійної творчої діяльності учня і в цілому повторює загальну схему основних етапів наукового дослідження [3, с. 34]. Навичка самостійного здійснення кожного з цих етапів передбачає формування низки компетентностей: формулювання дослідницької проблеми, збір та аналіз інформації, отримання та обґрунтування нового знання.

Розробляючи зміст навчальної роботи в курсі історії, слід враховувати подвійну природу самостійно отриманого історичного знання. По-перше, це знання являє собою конкретні фактичні відомості системного характеру, тобто сукупність фактів, їх причинно-наслідкових зв'язків, учасників та результатів. По-друге, це знання постає як оцінка подій з точки зору їх впливу на сьогодення та на основі притаманної суспільству системи цінностей. При цьому слід пам'ятати, що головним завданням самостійного здобуття учнями історичного знання є розвиток особистості учнів у процесі навчання [2]. Відповідно зміст історичної освіти має вдосконалюватись з метою збільшення можливостей для учнів формулювати власні оціночні судження про історичні події та діячів. При цьому необхідно дотримуватись принципу природовідповідності, враховуючи рівень розуміння та знань учнів та максимально наближаючи зміст вивчення до їх повсякденного досвіду.

Важливою вимогою дослідницького навчання є забезпечення опанування учнями такої компетентності, як вміння самостійного пошуку інформації, її перевірки, аналізу та систематизації [1]. Уроки історії передбачають роботу з історичними джерелами, яка в умовах дослідницького навчання набуває особливої актуальності. Забезпечуючи формування дослідницької компетентності, необхідно вводити в зміст курсу історії якомога більшу різноманітність джерел з метою виявлення на їх основі всього різноманіття людського буття. Необхідно також якомога ширше залучати історичні джерела особистісного походження, які б розвивали у учня усвідомлення власної долі як частини історичного процесу і таким чином формували б активну громадянську позицію.

Дослідницька компетентність передбачає також і навичку самостійного формулювання власної точки зору та її належного обґрунтування [4]. З метою формування й розвитку цієї навички необхідно в змісті історичної освіти передбачити якомога ширші можливості для висловлення власної точки зору. З метою активізувати мотивацію учнів до самостійного висловлювання варто ширше включати в зміст навчання відомості особистісного характеру, в тому числі про дитячі і юнацькі роки видатних історичних діячів.

Необхідною складовою дослідницького навчання є розвиток критичного мислення учнів [3, с. 180]. Розвиток критичного мислення вимагає включення в зміст навчання кількох варіантів історичних відомостей для порівняння, можливостей кількох варіантів відповіді на поставлене питання, розгляд кожної теми з різних точок зору тощо. Потрібно сформувати в учнів усвідомлення того, що в представників різних суспільств, які поділяють відмінні системи цінностей, можуть бути різні точки зору. Водночас необхідно включити в зміст історичної освіти завдання із формулювання й розвитку практичних умінь перевірки фактів.

Вказані вище пропозиції щодо оновлення змісту історичного знання у відповідності із методологічними вимогами дослідницького навчання не є вичерпними, проте окреслюють ключові напрями та завдання такого оновлення. В перспективах подальших досліджень є розробка конкретних методичних порад щодо оновлення змісту шкільного курсу історії в контексті розширення міжпредметних зв'язків та поглиблення індивідуалізації процесу навчання й виховання.

Список використаних джерел

1. Вашкевич В. Методика викладання історії: необхідність оновлення // Політичний менеджмент. – 2005. – № 6. – С. 114-120.
2. Гирич І. Українська історична освіта на початку XXI століття // Історія в школах України. – 2009. – № 5. – С. 2-4.
3. Мороз П. В. Дослідницька діяльність учнів в процесі навчання історії України. – Київ, 2012. – 134 с.
4. Уйсімбаєва Н. Науково-дослідницька діяльність як чинник зростання професійної компетентності // Рідна школа. – 2006. – № 4. – С. 3-6.

Сас О.В.

студентка,

*Національний педагогічний університет
імені М.П. Драгоманова*

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ВІДОБРАЖЕННЮ ПОВІТРЯНОЇ ПЕРСПЕКТИВИ У ЖИВОПИСІ

Сила впливу природи на людину, глибоке переживання і думки, які вона викликає, створили той жанр в образотворчому мистецтві, який ми називаємо пейзажем. Серед різновидів пейзажу поширений гірський краєвид, у якому зображуються кам'яністі скелі, гори, укриті лісовими хашами, снігами та льодовиками.

Гірський пейзаж в образотворчому мистецтві по праву вважають провідним жанром у багатьох художніх школах. Ломані лінії, буйство фарб, монументальність – чи інший напрямок пейзажного жанру дасть таку можливість для самовираження художника. Важливу роль у створенні пейзажу відіграють: мотив, образ, точка зору, рівень очей, просторові плани, формат, перспектива, ритм, колорит, світло, тінь, рефлекс, композиційний центр [1].

Отже, об'єктом і головним завданням пейзажу є зображення навколишнього простору. Яким же способом на картинній площині можна показати глибину простору? Як показати далекий горизонт?